

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo vsak petek; ako je ta dan praznik, pa dan poprej. — Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 3 K.

Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko pa 4.50 K.

Dopise sprejema uredništvo, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Duhovo.

Tretji največji svetek kat. cerkve se zove „binkošti“ — praznik sv. Duha, zato se po nekaterih krajih tudi imenuje „Duhovo“. Kat. kristijan ve, kako veličasten in pomenljiv je binkoštni teden. Kaj bi bilo človeštvo brez delovanja sv. Duha? Kristus Gospod svojih apostolov ni prej pustil med svet, dokler niso prejeli sv. Duha. Še le tedaj se je spolnila prerokba: „Pošlji svojega Duha — in obnovil boš obličje zemlji.“ Priprosti apostoli gredo — oboroženi z darovi sv. Duha — med svet in doprinašajo spreobrnjenja in oblaževanja človeštva, ki je tičalo v temi paganstva ali pa v zaslepljenosti judovskih potvar. Ogenj sv. Duha je tu posvetil — in življenje se je ljudem pokazalo v vse drugačni luči. Začela se je borba duha — zoper mamona tega sveta. Na eni strani neuki ribiči zapajoč na nebeško pomoč — na drugi vsa bistroumnost tedanjih učenjakov pa zemeljska sila rimskih mogočnjakov. Kdo bode zmagal?

Zgodovina nam pove, da je velikan rimskega cesarstva podlegel — mlado krščanstvo je ponosno in hvaležno zasadilo križ po njega pokrajinah. V tem razvoju se kaže prst Božji.

Binkoštni praznik je rojstni dan sv. kat. cerkve — in s tem prerojenja v posvetnosti zatopljenega človeštva. Ob babilonskem stolpu se je bilo človeštvo emancipiralo od Boga — kot kazen je sledilo zmešanje jezika in vsled tega razcepljenje v mnoge narode: prvi binkoštni praznik pa je zopet različne narode, tedaj navzoče v Jeruzalemu, zbližal, spoprijaznil, zedinil v eni in isti cerkvi Kristusovi. In čudo! Ljudstva različnih jezikov slušajo apostole ter jih umejo, kakor bi govorili v njihovem jeziku. Tak je jezik sv. Duha, to je jezik katoliške cerkve.

Skoro tisočletja so pretekla od takrat. Cerkev je ostala zvesta svojemu poklicu. V bistvu mora prestajati isto borbo duha zoper mamona, vladarja tega sveta. Če bi ne stala pod vodstvom sv. Duha, gotovo bi bila premagana. Akopram kedaj krvavi, se zmir znova prerodi.

Papež Lev XIII. je kot „luč z neba“ posvetil v zablode novodobnega modrovanja. Visokim in nizkim je odkazal njihove prostore v človeški družbi. Učil je kristijane in po njih vse zemljane, kako je mogoče doseči časno srečo, da se pri tem večni cilj ne izgubi izpred oči.

Mnogo jih je hvaležno slušalo njegove besede ter jih tudi udejstvovalo. Med krščanskimi narodi zavelo je novo življenje — gorečnost za čast Božjo, dejanska ljubezen za trpečega sobrata . . .

In med temi, ti narod slovenski, nisi zadnji. Očetovska beseda s Petrovega prestola je razplamtela tvoje srce, ki je tako dovzetno za vse dobro in plemenito. Kar si zamudil dosedaj, hočeš nadomestiti. Spoznal si, da tvoj edini zvest in zanesljiv prijatelj je bil — katoliška cerkev.

Veselo je opazovati na vseh koncih in krajih slovenske domovine živahno gibanje med mladenči, dekleti, možmi in ženami, da si priborimo lepšo bodočnost. Ako dalje zidamo na temelju večnih resnic, bo naše delo obrodilo lep sad.

Duh Božji naj vodi naš um in naša srca, da se izpolnijo čem prej naše želje po blaginji našega naroda.

Viljem Rohrman ob 25letnici.

Kakor se nam poroča, je praznovala Grnska kmetijska šola v soboto dne 22. t. m. petindvajsetletnico delovanja g. vodje Rohrmana na polju kranjskega kmetijskega šolstva. Naša dolžnost je, da naznanimo to slavnost dolenjskemu kmetu, in da ob enem tudi omenjamo zasluge, ki si jih je slavjenec tekom svojega delovanja za naše kmetijstvo pridobil. Tako delavnih in uspešnih g. Rohrman je malo, vse svoje moči, vse svoje prometne redne duševne zmožnosti posvetil je delu za napredok kmetijstva. Koliko je žrtvoval za naš list! Odkar je na Dolenjskem, je ni morda številke „Dolenjskih Novic“, ki bi ne bile prinesle članka iz spretnega in neusahljivega njegovega peresa in vsi ti članki so bili namenjeni našemu kmetu in vinogradniku. Da je naš list mnogo pripomogel k napredku našega dolenjskega kmetijstva, to nam mora vsak, še tako hud nasprotnik pripoznati. Vsaka številka je širila gospodarske nauke, ki so opozarjali gospodarje na čašu in našim razmeram primerna dela, da si izboljšajo razne panoge našega kmetijstva. Vse te članke sta pa spisala g. vodja Dolénc in dolgoletni adjunkt, sedajni vodja kmetijske šole g. V. Rohrman. Kako so pa tudi članki pisatelja — r — poljudni, še tako težavno in težko razumljivo stvar zna slikati tako, da jo vsakdo razumeti mora.

Zaslужil bi, da bi se podala našemu ljudstvu natančna slika njegovega dosedanjega delovanja, žal, da nam skromen prostor tega ne dovoli, zadostovati nam mora le kratek obris njegovega življenja. G. V. Rohrman se je rodil leta 1862. v Novem mestu, kjer se je tudi na gimnaziji šolal. V počitnicah je kaj rad zahajal k svojim sorodnikom na kmete, posebno dobro se je razumel s svojim, po celi Dolenjski znanim stricem Rohrmanom v Dobrovški vasi pri Škocijanu. Tukaj se je navzel ljubezni do narave in kmetijskega stanu in se nazadnje podal v Lieberd na Češko, kjer je dovršil z odličnim vspehom študije na tamošnji kmetijski akademiji. Za izborne uspehe ki jih je dosegel kot slušatelj akademije v Lieberdu, podelil mu je deželni kulturni svet na Češkem zaslužno kolajno in diplomo. Po dokončanih študijah je stopil v službo cesarskega posestva v Tahlovicah na Češkem. Ali že meseca maja leta 1884. je prevzel službo adjunkta vinarske in sadjarske šole na Slapu. Že dve leti pozneje preselila se je šola k nam na

Dolenjsko in deluje g. Rohrman od tega časa na Grmu kot vzoren učitelj in izboren strokovnjak. L. 1907. je vstopil g. vodja Dolenc v pokoj in je prevzel vodstvo šole g. Rohrman. Kakor se sliši, se ima tudi kmetijska šola pod vodstvom g. Rohrmana temeljito preosnovati, da bi odgovarjala današnjim zahtevam in razmeram.

Gospodu Rohrmanu pa ni zadostovalo delo na kmetijski šoli in dopisovanje v kmetijske časnike zlasti v „Dolenjske Novice“. Priznaval je veliko vrednost delovanju med ljudstvom in marsikatero nedeljo, ki je bila namenjena zaslužnemu počitku, posvetil je prostovoljno potovalnemu poduku. Koliko je storil za povzdigo govedoreje in prasičjereje, za pridelovanje krme, zboljšanje poljskih pridelkov in razširjenje umetnih gnojil!

Kmetijski podružnici v Novem mestu je načelnik že sedemnajst let, in nje vzorno in plodono delovanje priča najbolj, kako izbornega in neutrudljivega predsednika si je izbrala. Koliko se tukaj razdeli trt, galice, umetnih gnojil itd. Morda je ni na Kranjskem podružnice, katera bi se lahko ponašala z enakim delom.

Rohrman je pa tudi spisal več knjig, ki so zanesle njegove izborne nauke daleč okrog po Slovenskem.

Na kmetijsko-literarnem polju ga ni moza, ki bi dosegel marljivost vodje Rohrmana. Spisal je „Kmetijsko gospodarstvo“, ki je že izšlo v drugi izdaji. V posebni brošurici je opozoril slovenskega kmeta „Kako se varovati pred nakupom sleparskega deteljnega semena“. Novomeška podružnica je založila njegov „Nauk slovenskim gospodarjem, kako je zboljšati rejo goveje živine“. Največje važnosti pa je njegovo „Poljedelstvo“ v dveh snopičih, in ki ga je družba sv. Mohorja skoraj v vsako slovensko hišo.

pošta Sv. Peter 54 je vodil slovenske živinorejce v Švico in iz „Poučno potovanje v Švico“. V družbi z živinozdravnikom Dularjem izdal je v zalogi iste družbe prepotrebne „Gospodarske nauke“.

Gospod vodja Rohrman deluje že tudi dolgo vrsto let kot član osrednjega odbora c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani in zastopa tam koristi naše Dolenjske, on je podpredsednik perutninarske zadruge v Ljubljani in predsednik čebelarke podružnice v Novem mestu. Te prilike prezaslužnega jubileja gosp. vodje Rohrmana se poslužijo „Dolenjske Novice“, da izrečejo najtoplejšo hvalo njemu, ki se je vedno z vso silo zavzel za njih napredek in izrečemo željo: „Bog nam ohrani njega še mnoga leta, krepkega in čilega nam in slovenskemu kmetu v korist“.

Gospodarstvo.

Če ni sreče pri prasutih.

Pri nas je že v marsikaterem svinjaku izginilo veselje za domačo rejo, namreč za rejo plemenih svinj in za prirejo praset. Gospodarji raje kupujejo mlade prasiče, da jih doma zrede in opitajo. Navadno se izgovarjajo v takem slučaju naše gospodinje, da nimajo sreče s prasuti in da zato raje kupujejo mlade prasiče. Ni še dolgo tega, kar sem šel mimo svinjaka gospodarja, kjer se po besedah soseda ne da nič odrediti in kjer mladici redno poginejo v starosti 4 ali 5 tednov. Praseta postanejo od dne do dne slabši, bolj mršava, ližejo gnojnico in glodajo les, dobe po sebi sive luskine, tako da izgledajo kakor sivi. Živali so klaverne in otožne, dobe tudi drisko in poginejo. Namesto da bi se lepo razvijale, hirajo in gredo k nič. Ako se to po naših svinjkih sem

in tja zgodi, smo temu sami krivi. Tukaj ni nič zadržanega ali podtaknjenege, kakor mislijo naše gospodinje, ampak tukaj se gode napake, vsled katerih nam gredo praseta po zlu.

Večkrat so temu krivi svinjaki ali pa pomanjkljiva reja ali pa oboje skupaj. Kdor se hoče ukvarjati z rejo praset, mora imeti suhe in snažne svinjake in okolu svinjaka nekoliko vrta ali dvorišča, kjer mlada praseta lahko rijejo po zemlji. Če tega ni, ne more biti sreče pri prasutih! Ako imajo spodnji Dolenjci tako razvito svinjerejo, pripisati je to tudi ondodnim vrtovom in pašnikom, kamor spuščajo plemene svinje in praseta. Prasič je po naravi tako stvarjen, da mora riti po zemlji. Pri tem uporabi tudi razne rudninske snovi, ki pospešujejo prebavo in pomagajo po svoje, da se žival dobro počuti in da se ugodno razvija. Zato je treba že od prve mladosti ponuditi živalim priliko, da rijejo po zemlji in iščejo v njej potrebnih snovi za svoj želodec. Pri nas pa vidimo, da manjka svinjam in prasatom pogostoma vsake prilike za tako življenje. Svinjaki so nesnažni in mokri. In v takih svinjkih se tiščijo praseta! Tik svinjaka se nahaja mala ograja, ki je navadno zadelana z gnojem in gnojnico. Če spuščajo svinje v ograjo, rijejo po svojem gnoju in gnojnici, ker jim manjka zemlje. V takih razmerah se ni čuditi, če ni sreče s prasuti in če tudi svinje tako ne vspevajo kakor bi bilo želeli.

Kdor se hoče pečati z rejo plemenih svinj, mora skrbeti, da pridejo svinje ven na dvorišče, kjer lahko rijejo po zemlji. To je neobhodno potrebno! Svinjake same pa je imeti na suhem in snažnem. Gnoj, ki se izkida iz svinjakov, naj se spravlja na gnojišče in naj se ne pušča pri svinjaku. Če pa nimamo goveje živine, ampak samo prasičjorejo, kakor vidimo to pri malih naših posestnikih, po tem naj se gnojišča napravi vendar le nekoliko stran od svinjaka, tako da stoji svinjak na suhem, gnojni kup pa posebej.

Uživanje rudninskih snovi v zemlji je tako važno za uspešno rejo praset, da je treba tudi v zimskem času za to skrbeti, ko zunaj ni nobene prilike, da bi praseta rila. Po zimi naj se daje rahlja vrtna zemlja notri v svinjake, da praseta po njej rijejo, in prav dobro je tudi, ako se primeša tej zemlji nekoliko oglja in pepela. Vse to pospešuje prebavo in utrjuje želodec proti raznim neugodnostim. Ako bomo na ta način skrbeli za praseta, potem se ni bati, da ne bi imeli sreče pri prasutih. —r—

Politični pregled.

Trgovsko-obrtna zbornica. „Narodovci“ razkrinkani! Za dne 14. maja je bila sklicana seja trg.-obrtn. zbornice v Ljubljani. Na vsporedu je bila tudi volitev enega člana in namestnika v drž. železniški svet. Prišlo je 19 svetnikov, toraj zadostno število za sklepčnost. A liberalci zapazijo, da so v manjšini, zato predsednik Lenarčič noče otvoriti seje ter odide. Drugič je bila seja 21. maja. Nemški odbornik dr. Ambroschitz izjavlja, da je predsednik zadnjič ravnal nepostavno, da ne morejo imeti vanj zaupanja. Sicer pa je tudi neresnična prešnja trditev odbornika Hribarja, da ni podpisal pogodbe z Nemci, zato konstatuje, da ta pogodba obstoji in nosi tudi podpis Iv. Hribarja. Predloži zbornici izvirno pogodbo. — Velikansko začudenje mej zborovalci. Ogorčenje pri odbornikih S. L. S. Liberalci preplašeni. Vse zavijanje odb. Hribarja ne more zakriti dejstva. Da slovenski svet izve, kako je narodnjaštvo teh Veleslovanov, kako iz sovraštva do klerikalizma liberalci izdajajo slovenstvo, ponatisnemo

„Pogodbo med liberalci in Nemci“.

Napredna stranka in stranka ustavovernih veleposestnikov na Kranjskem — v želji, da v smislu programov svojih strank

uveljavite v javnem življenju Kranjske dežele napredna in sodbodomiselnost načela, da izvedete na tem temelju duševni in gospodarski napredek ter kolikor mogoče pospešite že pričeto sporazumljenje obeh narodnosti v deželi — ste se zedinili v strem-ljenju: prepričati, da bi klerikalna stranka, čije namene je ozna-čiti zelo kvarnim uresničenju gori navedenih nazorov, o prihod-njih deželnozborskih volitvah ne dobila toliko mandatov, da bi ji v bodočem deželnem zboru zagotovili absolutno večino.

Iz tega razloga oddajajo nemški volilci kmečkih občin Kočevje-Ribnica svoje glasove kandidatu napredne narodne stranke, dočim stavijo liberalni slovenski volilci v mestni kuriji Kočevje-Ribnica svoje glasove nemškemu kandidatu na razpolago. Ravno-tako bodo nemški volilci gorenjskih mest in trgov glasovali za kandidate napredne narodne stranke in boste obe stranki v obče pri vseh volitvah za prihodnji deželni zbor druga drugo podpirali, ali se vsaj tam ne pobijali, kjer bi se šlo za klerikalno kan-didaturo.

Stranki ste se že sedaj zedinili, da pri sestavi deželnega odbora za bližnjo volivno dobo, o volitvi deželnega odbornika iz cele zbornice, oziroma njegovega namestnika združite svoje gla-sove na člana napredne narodne stranke. Glede oseb, ki jih bo voliti, se stranki poprej sporazumete.

Pri volitvi v deželni šolski svet se iz deželnega odbora iz-volita en član napredne narodne stranke in nemški deželni od-bornik. Ravnotako se bo pri odpošiljanju članov deželnega odbora v druge korporacije itd. primerno oziralo na nemškega deželnega odbornika.

Pri sestavi odsekov prihodnjega deželnega zbora se bo po-stopalo ne samo glede števila odsekovih članov, marveč tudi glede volitve načelnikov i v bodoči deželnozborski dobi na isti način kakor doslej, po ključu, ki je bil v ravnokar dokončanem za-sedanju v veljavi, ter ste se stranki zlasti še dogovorili, da se bodo pri važnejših referatih od leta do leta menjavali članovi obeh strank.

V svrhu hitrega in primerne reševanja teh in drugih par-lamentarnih nalog in v svrhu predhodnega posvetovanja o važnih vprašanjih odpošiljali boste obe stranki po tri člane v skupno komisijo, ki se bo shajala od slučaja do slučaja na željo ene ali druge stranke, ter dogovorjene sklepe redno predlagala obema udeleženicima deželnozborskima kluboma v odobrenje, sama pa takoj odločevala le v posebno nujnih slučajih.

Glede deželnega gledišča ostanejo tudi za prihodnjo deželno-zborsko dobo v veljavi dosedaj obstoječi dogovori, glasom ka-terih bo deželni odbor podpiral obe glediški podjetji enakomerno. Če bi pa klerikalna stranka, zlasti morda v prvem letu pri-hodnje deželnozborske dobe, predlagala nasproti obema pod-jetjima neenako postopanje, se mora tak predlog vselej naj-jetjima odkazati finančnemu odseku ter se bosta stranki vsakikrat dogovorili, v koliko bi se napredna narodna stranka smela poleg redne podpore, ki ostane za obe podjetji enaka, zavzeti še za izredno podporo slovenskemu podjetju.

Napredna narodna stranka priznava Nemcem na Kranjskem, oziroma v Ljubljani, pravico do primerne zastopstva v ob-činskem odboru stolnega mesta Ljubljane in v kranjski trgovski in obrtni zbornici, ter je, v kolikor bodo razmere dovoljevale, pripravljena se za to zavzeti, dočim stranka ustavovernega vele-posestva priznava, da za sedaj in zlasti pri prihodnjih volitvah v imenovani korporaciji dejanska dovolitev takega zastopstva še ni izvršljiva.

Napredna narodna stranka priznava nadalje ustavovernemu veleposestvu pravico do stalnega in zagotovljenega zastopstva v kranjski kmetijski družbi, eventualno v deželnem kulturnem svetu, ki bi se ustanovil v zvezi z dosedanjim zastopstvom v odboru kranjske kmetijske družbe, ter izjavlja, da je pripravljena, zav-zeti se za tako zastopstvo o bodočih volitvah, oziroma o spre-membah pravil kranjske kmetijske družbe ali o ustanovitvi de-želnega kulturnega sveta.

Stranka ustavovernih veleposestnikov bo upoštevala željo na-predno narodne stranke glede ustanovitve meščanske šole v Po-stojni, ne da bi s tem prejudicirala nadaljnim takim ustanovitvam, in varujoč finančijelne koristi dežele, ter bo pritrdila v tem oziru stavljenim predlogom.

Ta pogodba bo za obe stranki za bližnjo deželnozborsko dobo v polnem obsegu veljavna ter se izda v dveh odpravkih, slovenskem in nemškem, podpisanih po treh pooblaščenih vsake stranke.

Ljubljana, 17. julija 1901.

Za klub deželnih poslancev napredne stranke: dr. Ivan Tavčar l. r., Ivan Hribar l. r., Peter Grasseli l. r.

Za klub deželnih poslancev ustavovernih kranjskih vele-posestnikov: Schwegel l. r., dr. Adolf Schaffer l. r., Jos. Ant. grof Barbo l. r.

Iz vsega je zdaj videti, da „Narodovcev“ ne vodi blagor ljudstva, katero bi morali zastopati, nego le strankarstvo. Zato so pa tudi v dobi svojega gospodarjenja deželo pripravili skoro na rob propada.

Državni zbor. V proračunskem odseku je poslanec dr. Žitnik opozarjal vlado na podržavljenje Južne železnice. Za vse dežele ob Južni železnici je to vprašanje največjega pomena. Ta-rifi te železnice so povprek za 40 odstotkov višji, nego na dru-gih železnicah. To je velik davek za vse dežele, ki so nave-zane izključno ali v prvi vrsti na Južno železnico. Naj bi že-lezniška uprava prevzela vsaj prometni obrat Južne železnice. Upravni stroški železnice, bi se gotovo znižali, država bi do-bila tarifno oblast skoraj na vseh avstrijskih železnicah. Zato naj bi železniški minister pojasnil stališče vlade v tem vprašanju.

Dalmatinska železnica. Nadalje vpraša poslanec Žitnik ministra, ali je res, kar so nedavno poročali časniki, da je ogrska vlada ustavila dela za zgradbe dalmatinske železnice na hrvaških tleh. Ako je to res, potem ogrska vlada krši pogodbo z dne 8. oktobra 1907, po kateri se je obvezala do konca leta 1911 zgraditi svoj del nameravane železnice. Tudi se govori, da boče ogrska vlada graditi to železnico le po sistemu lokalnih železnic, kar bi bila velika ovira za blagovni promet.

Železnica Štanjel-Brežice. V zvezi s to železnico je pa tudi takozvana transversalna železnica od Štanjela na Krasu do Brežic in Krškega ob štajarski meji. Ta železnica, za katero so se že pričela pripravljala dela, bi bila velikega narodno-gospo-darskega, prometno-političnega in strateškega pomena ne le za Kranjsko, ampak sploh za zapadne dežele. Ker je dotični predlog izročen železničnemu odseku, naj bi žel. uprava nadaljevala pri-prave in kmalu zbornici predložila načrt za zgradbo.

Železniški minister Wrba je odgovarjal raznim govornikom. Glede na Južno železnico je naglašal, da je podržavljenje sedaj izključeno. Vlada tudi ne misli, da bi prevzela obratni promet. Glede na dalmatinsko železnico izjavi, da ogrska vlada ni usta-vila dela in da boče izvesti v zapisniku iz l. 1907 dani obljubi.

Posl. Gostinčar predlaga mnogo poprav in zboljšav na že-leznicah po Kranjskem ter se potegne za pravice slovensčine. Uradniki in sprevedniki v slovenskih pokrajinah morajo biti zmožni slovenskega jezika. Vsi napisi na kolodvorih morajo biti tudi slovenski!

Poslanec dr. Ignacij Žitnik je v proračunskem odseku nadalje priporočal izboljšanje planin na Gorenjskem in pašnikov po Notranjskem in Dolenjskem. Istotako naj se nadaljuje po-gozdovanje. — Posl. Gostinčar priporoča vladi, naj podpira kme-tijsko združništvo, posebno pa živinorejo.

Na Štajerskem so bile v ponedeljek volitve po mestih in trgih. Z velikim naporom so se zmagali nemški nacionalci. V slo-venskih trgih pa je prodril liberelec dr. Kukovec s 405 glasovi proti samostojnemu kandidatu prof. dr. Medvedu z 229 glasovi.

Ogri z vsjo svojo pretkanostjo dozdej še niso dosegli svojih namer. Cesar se še ni odločil.

Na Ruskem zboruje v Peterburgu nekaj vseslovanski shod, na katerem pa niso zastopane vse narodnosti slovanske, Hribarja (!) menda še tudi ni tam. Baje je ta shod neka igrača v rokah ruske vlade.

Iz Turčije poročajo, da so odpustili 27.000 častnikov in uradnikov, ker baje niso zanesljivi.

Srbska princeza Helena se baje zaroči z nekim italijan-skim princem.

Japan. Čita se, da namerava Avstrija radi napetih razmer do Rusije skleniti zvezo z Japanom in se tako tudi zavarovati proti Rusiji.

Dopisi.

Iz Št. Jerneja. Večkrat smo čitali v časnikih, kako se vlada trudi in na vse načine gleda ter skuša nove dohodke za kmeta, revnega trpina, na kaki način pridobiti, kar je vse hvale vredno.

Letos so pri nas zopet kobile kupovali, in še dosti drago plačevali po 500, 600 in celo po 800 kron, ter jih potem kme-tom pustili, ki jih smejo v obdelovanje svojega posestva rabiti;

a morajo tudi za rejo žrebet skrbeti. Če bo tako srečen, da bo izredil lepega žrebeta, konjica, bo dobil spet od vlade veliko kronic. Ako zna in zamore take živali rediti, je to za kmeta velik dohodek. Naj bi se toraj vsi taki posestniki, ki imajo obilo dobre krme, poslužili teh ugodnost in prav marljivo opravljali in redili lepe konje, ki donajajo prav dobre dohodke kmetovalcu. —

Letos je kebrovo leto, zelo priporočati je, da bi vsi posestniki prav marljivo zatirali, lovili in pokončevali te škodljivce. Naj bi dale občine ukaz, da bi morali posestniki po velikosti svojega posestva primerno množino majnikovih hroščev nabrati, pokončati ali pa celo županstvu oddati, kakor smo čitali, da se je tako delalo na Gorenjskem. Taki ukazi bi bili velike praktične vrednosti in veljave, če je županstvo za občni blagor kmetijskega ljudstva vneto! Na tak način bi se pokončala velikanska množina teh škodljivcev, ki bodo čez nekaj let kot črvi podjedali pridelke na polju in učinili veliko škodo.

Tudi šolska mladina bi v tem oziru, posebno na deželi, lahko mnogo storila. Zato naj bi jo pa odškodovali s tem, da bi se ji dalo za gotovo število ali mero kebrov kako darilo n. pr. pisanke, peresa in sploh kaj šolskih potrebščin. Take svote naj bi iz srenjske blagajne županstva izplačevala, ali pa tudi denarni zavodi, ali bogatejši posestniki.

Še eno reč bi rad omenil, pa je bolj kočljiva. C. kr. kmetijska družba kranjska ima namen podpirati kmetovalce in posestnike vinogradov ter jim oskrbovati njihove potrebe, ki se morajo naročiti od drugod. Zato oddaja udom in raznim družtvom semena, orodje, galico in še druge take reči seveda ceneje kot morejo trgovci. Radi tega se nekateri pritožujejo, da imajo škodo, ko ne morejo takih reči po svojih cenah prodajati. A za Boga, kaj so oni zadnja leta prespali in nič ne vedo o dejstvu, kako si kmečki stan skuša pomagati iz bede, ko je moral vse potrebe predrago plačevati? Zato se je avstrijski — in posebej slovenski kmet tudi jel združevati v raznih zadrugah, skupno naročevati svoje potrebščine, da bi lažje izhajal. In če mu društva posredujejo taka naročila brez vse dobičkarije, se jim mora le hvala priznati. Za občni blagor je gotovo boljše, če vsi dobivajo stvari po ceni, kakor pa če bi en sam prekupec spravil dobiček v svoj žep. Duh zadrugnih postav je tak, da varuje gmotno slabjšega pred izkoriščevanjem in ga skuša podpreti. Naj se toraj tudi kmetovalci združujejo, pa radi čitajo potrebne knjige, časnike, da se za svoj kmetijski stan podučijo in z duhom časa napredujejo.

Iz Zatičine. — Višnjegorska posojilnica je kupila devet krasnih plemenitih telic v Judenburgu ter je iste oddala potom javne dražbe okoličanom, da se tem potom izboljša pasma v okolici. — Preložitev ceste Muljava-Gabrovčič prav dobro napreduje. Prvi del ceste okoli Muljave, 1000 metrov daljave, bo ta mesec gotov. Delavcev je okoli 170. Cigani, približno 40 oseb, prav pridno šuto tolčejo.

Iz Krke. Mladeniški shod na Krki 31. maja. Ker je na Dolenjskem najmanj razširjena naša organizacija, zato je gotovo nujno potrebno, da se napravijo na več krajih Dolenjske mladeniški sestanki in javne telovadbe, h katerim naj bi se povabilo kar največ mogoče mladeničev. Tak sestanek se bo vršil dne 31. maja na Krki, s katerim bo zdaj združena tudi pokrajinska javna telovadba telovadnega odseka „Orel“ na Krki. — Dolenjski „Orli“ in mladeniči, pohitite dne 31. maja vsi na Krko! Stvar je za nas največje važnosti in potrebe, da se razširi naša misel po Dolenjskem in se ne vgnjezdijo kje nasprotniki. Pa tudi vsi drugi odseki pridružite se nam in pridite na binkoštni ponedeljek na Krko, da nam pomagate pri našem delu, da ne bo Dolenjska zaostala za drugimi kraji! Dolenjska je znala odbiti najhujše napade turških janičarjev, ona naj postane tudi sedaj prvobornikljica krščanske misli zoper „svobodno“ misel! Spored: Ob 10. uri dopoldne: Sveta maša. Ob 11. uri dopoldne: Mladeniški tečaj. Predavajo Terseglav, V. Jeločnik, dr. Lenard, K. Supin. Ob 1. uri popoldne: Skupno kosilo. Ob pol 3. uri popoldne: Javna telovadba dolenjskih „Orlov“. Ob 4. uri popoldne: Ljudska veselica. Na zdar!

Raka. Ogenj! Dne 20. maja popoldan je ogenj vpepelil v vasi Koritnica obč. Raka 4 gospodarjem 11 gospodarskih poslopij. Škoda je velika; zavarovalnica je pokrita le do polovice. Zažgal je 5letni otrok. — 24. maja je strela ubila 6 let starega fanta sina od M. Soln-a iz Cirja pri Raki. Značilno je, da tudi ni še mlajšega brata poškodovalo, ki je bil v bližini.

Ika ob avstrijski rivijeri. I. Ždaj, ko se že en teden dni tukaj mudim in ob svežem, krepilnem morskem zraku zdravim,

je čas, da se oglasim in prijateljem popišem kraj in okolnosti mojega bivališča. Morda bo ta popis tudi širje kroge zanimal in tega ali onega spravil na noge, da bo prišel pogledat ta rajski kot avstrijske „rivijere“ ali zaradi zdravja nekaj tednov tu preživeti. Rivijera je splošen izraz za nabrežje, od italijanske besede „riva“ t. j. breg. Zlasti duhovnim sobratom, ki so z delom preobloženi, bi svetoval, naj pridejo sem-le na oddihljaj. Morski zrak in vožnja po morju ob nabrežju Reka-Lovrana ali kaka daljša partija, n. pr. v Mali Lošinj, na brijonske otoke, kamor se hodi krepčat naš veleblagorodni dež. glavar pl. Šuklje, ali v Baker, Krk, Kraljevico, Cirkvenico, Zader itd., bo gotovo silno ugodno vplivala na duha in živce, na glavo in telesne ude. Duhovniki dobijo prijetno bivališče v sanatoriju, ki je lastnina društva sv. Jožefa v Gorici. Društvo je štelu lani 1793 članov v 59 škofijah avstrijske in nemške države in ima sedež v Gorici. Predsednik je bil letos umrl prel. dr. Gabrijevčič, tajnik je č. g. Zimmermann. Pri njem se treba oglasiti glede pristopa k društvu ali glede sprejema v eno izmed treh društvenih hiš. Društvo ima 3 lastne hiše, takozvane „sanatorije“, t. j. zdravilišča: v Gorici, v Meranu in v Iki. Duhovniki imajo vsak svojo sobico, skupno hrano, zdravnika, kopeli in v hiši kapelo z Najsvetejšim, skratka celo postrežbo, ki se od strani usmiljenih sester z največjo pozornostjo oskrbuje. Največji naval je v sanatoriju v Iki in so do avgusta že zdaj vsi prostori oddani. Morje ima tisto privlačno moč, ki slehernega vabi v svoje obližje. Saj pa tudi ni za bolehnega ali daleč na kontinentu živečega človeka večjega in zdravjšega razvedrila kot nekaj dni ob morju. —

Tu smo zdaj duhovniki od vseh vetrov, Čehi, Poljaki, Nemci avstrijski in pruski, trije Slovenci. En Oger je odšel. Sv. maša se bere v treh obredih: rimskem, grško-in armensko katoliškem. Vsi smo enega duha in najboljši prijatelji med seboj. Vsak dan se sestavi družbica, ki napravi morski izlet na eno ali drugo stran. V petek je došel od Lošinja sem župnik in pisatelj Meško. Člani društva sv. Jožefa uživajo male polajšave tako v zavodih, kakor pri vožnji z železnico in s parniki ogrsko-hrvaške parobrodne družbe.

Sanatorij v Iki je zelo primerna trinadstropna glede lege in arhitekture krasna stavba. Leži sredi parka, ki je zasajen z vsakovrstnim drevjem južnega podnebja, rože — vrtnice se kar v celih šopih vijejo ob ograjah in stenah, po drevju žvrgolijo ptice-pekve. Slavčkov nikjer nisem toliko slišal kot tukaj. — kamor greš, te pozdravljajo njih sladki glasovi. Sanatorij ima tudi svoj majhni „molo“, to je zidan, v morje segajoč hodnik. Po njem se gospodje sprehajajo, stopajo v ribiški čoln, ako se hočejo kam peljati, ali se v morju kopljejo. Par stopnjic je položenih prav do tal nabrežne morske plitvine. Razjedeno skalovje obdaja park vse naokoli. Ob času viharja visoko pljuskajo valovi ter šumijo in se penijo, da človek miluje mornarje, ki se daleč od doma borijo z razposajenim elementom. To pa se le redkoma dogaja in le o zimskem času, burja pa južni veter, zloglasni „široko“ razrijeta morje in vse narobe obrneta. Burja se tu seveda ne čuti, kakor n. pr. na Pivki, v Vipavi ali v Trstu, ker ji zastavljajo pot visoke gore, zato pa „široko“ včasih po 10 dni dela nepokoj in siplje dež. Vzlic temu so ti lepi kraji zaradi prijetne lege in temperature po zimi in po letu vsako leto bolj obiskani.

Sanatorij v Iki mislijo razširiti, da bo več prostora za stanovanje, tudi kapela pojde iz hiše in bo posebej sezidana. Duhovni iz Nemčije želijo, da bi se društvena hiša v Gorici, ki zdaj čisto prazna stoji, oddala, zato pa ob Renu kje postavil nov sanatorij. Tovariši, ki niste še člani, pristopite! (Dalje pride.)

Belokranjski glasnik.

Iz Adlešič 24. maja. Prve dni meseca novembra lan. l. bila je okradena naša podružnica sv. Mar. Magdalene na Vel. Plešivici. Ukradeno je bilo kelih, patena in korporal. Kdo je izvršil ta cerkveni rop, se dozdej ni moglo nič dognati. Toda Bog je tudi to hudobijo na dobro obrnil. Dobili smo namreč toliko darov za novi kelih i. dr., da nam je še ostalo denarja 88 K, četudi stane novi kelih 86 K in smo plačali še za stari dolg 40 K. Za kelih so nam namreč poslali naši Amerikanci 126 K 50 h, Mih. Husič iz Vetrinja na Koroškem 10 K, drugo pa so darovali domači župljani. Novi kelih pa je tudi lepši in dražji, kakor je bil ukradeni. Letos je hroščovo leto. Tudi pri nas jih je prav obilno, posebno po hostah na hrastovem drevju, a vendar le manj, kot drugodi, kakor se bere. Vzrok temu pa so naše koristne ptice, katerih je pri nas prav obilo, zlasti škorcevi,

nekaj let sem kar cele trume, kosov, senic, slavičkov i. dr., ki so največji sovražniki hroščev ali kebrov. Pa tudi vrabec jih pokonča obilo. Omeniti pa moramo tudi pohvalno, da pri nas teh naših krilatih prijateljev in tolikih sovražnikov hroščev in drugega škodljivega mrčesa, nikdo ne preganja ali lovi, kakor se to drugodi žalibog tako pogosto godi. Mraz dne 9. t. m. je tudi pri nas naredil nekoliko škode na fižolu, kar ga je že bilo iz zemlje, in na orehih, to pa le v nižjih krajih.

• **Suhor.** Na deželi so navadno ljudje bolj zdravi, živeč v čistem zraku, kakor po mestih. O novodobnih „živčnih boleznih“ dosti ne vedo. — Včasih pa tudi kdo tako zboli. Ljudje pa, ki si ne vejo raznih pojavov pojasniti, si marsikaj domišljujejo. Marsikateri so tudi praznoverni — in prehitro verjamejo, če se jim kaj natveze. V Dragumljivasi je bila neka deklica na živcih bolna — včasih je v svoji domišljiji bledla, da se ji Marija prikazuje. Radovedneži so jo hodili gledat in sobo tako napolnili, da bi se vsled nastale soparice bolezen le še shujšala. Grajati moramo tukajšnjo razvado, da se v bolnikovi sobi zbere vse polno ljudi in tako okužijo zrak. Bolniku je treba pametnega strežnika, čistega zraka in miru — pa bo z Božjo pomočjo okrevl.

K dopisu o zadnji nesreči pod Suhorsko cerkvijo dostavljamo še, da je pred dvema letoma ravno tisti voznik vozil nekega Amerikanca-Draščičana, ki se je ravno na tem mestu ponesrečil, da je vsled tega umrl.

• **Iz Suhorja.** Naša župnija oz. občina bo menda ostala suhor na vse čase. Obljubljala se nam je voda in tudi merili so že razne studence, pa vkljub temu Suhor ostane le suhor. Čemu delajo vodovode po drugih krajih n. p. po Gorenjskem, ki imajo bistre studence skoro za vsako vasjo? dočim mi moramo voziti vodo skoro dve uri daleč.

• **Iz Suhorja.** Vas Suhor prav vrlo napreduje. Pred kakimi 30 leti ni bilo nobene hiše ob cesti, a zdaj je prav lepih hiš in ravno sedaj se dodeluje prav lepa moderno zidana hiša, ki ji bo lastnik Vinko Besal, trgovec. Pri nas se menda uresničuje sveto-pisemski rek: Nihče ni prerok v svoji domačiji.

• **Iz zgornje Belokrajne.** Proti koncu prve polovice tekočega meseca sta prirejevala gg. dr. V. Rožič, tajnik S. L. S. v Ljubljani in pa naš dežel. poslanec M. Matjašič shode po Belokrajni — namreč v Podzemlju, v Adlešičih, v Semiču in Starem trgu. — S tem je gotovo g. dežel. poslanec Matjašič vsaj deloma ustregel tudi zahtevi zakotnega liberalnega lističa „Belokranjca“, ki je že opetovano pozival gospoda poslanca, naj se pokaže vendar enkrat svojim volivcem in da račun od svojega „poslančevanja“. Samo to sedaj še ni znano, ako je „Belokranjec“ zadovoljen, ko je g. Matjašič na shodih zbranim gospodarjem pojasnjeval, kako je deloval kr. dežel. zbor v zadnjem zasedanju, in na kakošen način hoče porabiti 10 milijonsko posojilo — seveda v prvi vrsti v korist kmetu in po njem celi deželi kranjski. Tudi Belokrajina bode deležna te dobrote, ker se bodo s posojilom, ki je namenjeno v melioracijske gospodarske svrhe, podpirale izpeljave vodovoda in izboljšanje cest. Kaj poreče nato zakotni liberalni list „Belokranjec“? še ne vemo. G. dr. V. Rožič je kazal v svojih govorih na važnost in pomen K. Z. za kmeta v obče, posebej še za Belokranjca. Ni pa pozabil memogrede se vsaj dotakniti velevažnega pomena belokranjske železnice na gospodarskem polju, kedar se enkrat ta vroča želja vseh Belokranjcev brez razlike dejansko izvrši. Resnično je, da gospodarstvo na Belokranjskem toliko časa ne bode napravilo koraka naprej, dokler ne steče železnica. A z druge strani bode pa tudi to res, da bi se moralo ljudstvo samo nekoliko bolj gibati in pripraviti v združevanju v K. Z. na ono dōbo, ko bode železna cesta hočeš ali nočeš prinesla drugačne gospodarske razmere s seboj. Opravičeno se je bati, da bode tujec izkoristil ugodnejši gospodarski položaj, ako domačin nanj ne bode pripravljen. Zatoraj zgoraj omenjenima gospodoma: Zahvala za gospodarski poduk in dana pojasnila! Belokranjecem pa: Na noge in pristopajte v K. Z., vsaj je vstano-ovljena za vas in vašo korist!

• **Iz Belokranjske.** Ljudstvo po naših vinskih goricah je zelo vznemirjeno in preplašeno. S kolikim trudom in s kolikimi denarnimi žrtvami smo prenovili svoja trtja! Koliko gotovega denarja moramo še zdaj pošiljati v tuje dežele kakor n. pr. za škropilnice, galico, rafijo i. dr. Tisoči grejo iz našega kraja ven, a vprašanje je, kedaj bojo nazaj prišli. Naša vina, ki so bila nekdanj tako sloveča, se danes ne morejo spraviti v denar. Pa še kolika razlika je med prejšnjo staro in sedanjo novo trto? Prej niso poznali rigolanja, ne škropljenja, pa trta je rodila in vino se je lahko prodalo. — Proti izseljevanju se mnogo piše po časnikih in tudi govorniki je odsvetujejo; vprašanje pa je, kako bi sploh

Belokranjci izhajali, ko ne bi toliko denarja prišlo iz tujine osobito iz Amerike? Mislim, da oni, ki našo Belokrajno poznajo, ne morejo nam očitati, da zaostajamo za drugimi v deželi, pa vkljub temu se izhajati ne da. Pač čas je že, naj bi se pričela graditi nam že tolikokrat obljubljena železnica, da ne bomo, kot se je neki govornik izrazil: „vedno zaplankani od vseh strani“. Upamo, da ne bo naša železnica ostala le na popirju. Bratje Hrvatje — pritisnite na Mažare!

Domače novice.

Visok obisk. Mil. gosp. Jakob Trobec, slovenski rojak, zdaj škof v St. Cloud-u v Minesoti, pride binkoštno soboto popoldne v naše mesto na obisk mil. gosp. prošta in svojega sošolca gosp. kanonika Viranta. Ob tej priložnosti bode binkoštno nedeljo ob polu 10. uri pontificiral v tukajšnji kapiteljski cerkvi ter bo delil tudi zakrament sv. birme. Gotovo pozna mil. g. škofa več naših nekdanih Amerikancev.

Slavnost 25 letnice službovanja gosp. vodje V. Rohrmanna. Pretečeno soboto 22. t. m. se je praznovala na kranjski kmetijski šoli na Grmu 25-letnica, odkar je sedanji gosp. vodja V. Rohrmann vstopil v deželno službo kot pristav na tedanji vinarski in sadjarski šoli na Slapu pri Vipavi. Tem povodom so se zbrali učitelji zavoda, učenci in uslužbenci v šolski sobi, kjer je slavljenca g. vodjo Rohrmanna nagovoril deželni odbornik in referent zavoda g. grof Barbo, čestitajoč mu v imenu deželnega odbora, ki mu izreka ob tej priliki svoje priznanje in zahvalo za njegovo dosedanje uspešno delovanje. Za tem mu je čestital še v svojem imenu: V imenu učiteljev in uslužbencev mu je čestital v daljšem nagovoru gosp. pristav Zdolšek, opisujoč njegovo dosedanje plodono delovanje in želeč mu, da bi še dolgo vrsto let enako neumorno in uspešno deloval na povzdigo izročnemu zavodu in prospah kmetijstva. V imenu učencev mu je čestital drugoletnik L. Rupelj. Prijetno iznenaden od te ovacije, se je ginjen zahvalil gosp. slavljenec gospodu referentu za laskavo priznanje deželnega odbora za njegovo osebno čestitanje in za čestitanje učiteljev, uslužbencev in učencev.

Najstarejši meščan je umrl v kandijski bolnici ter bil v tork pokopan. Bil je to 89 let stari I. Jazbec, bivši čevljarski mojster. Okrog 50 let je bil član tukajšnje mestne garde ter kot tak prejel častno kolajno za 40letno zvesto službovanje. Zato ga je ves kor s svojo godbo spremil k zadnjemu počitku. Letos je bil tudi med onimi starčki, ki jim je knezoškof veliki četrtek noge umival. N. p. v m.!

Na tuk. c. kr. gimnaziji prične se pismena zrelostnica prih. teden. Dne 8. julija bo sklep šolskega leta in od 15. do 17. julija pa ustna zrelostnica.

Dela vajencev tukajšnje obrtno-nadaljevalne šole bodo 30. in 31. maja razstavljena v gimnazijski risalnici. Krogi, katere zanima napredek v obrtnem pouku, se uljudno vabijo dela gledat.

V Novem mestu priredi „Ljubljansko katoliško društvo rokodelskih pomočnikov“ povodom sestanka z novomeškim bratskim društvom slavnostni večer v nedeljo, dne 30. maja 1909, ob 8. uri v rokodelskem domu. Spored: 1. Fr. Juvanc: Pastir, moški zbor s tenor-solo (g. L. Bajde) in bariton-solo (g. Iv. Erman). 2. Ant. Foerster: Povejte ve planine, moški zbor. 3. J. Aljaž: Dneva nam pripelji žar, moški zbor z bariton-solo (g. Iv. Erman). 4. Ant. Foerster: Tretja solza, samospev za tenor s spremljevanjem glasovirja, poje g. L. Bajde. 5. R. Wagner: Romanca iz Tannhäuser, samospev za bariton, poje g. R. Bukšek. 6. Govor. 7. Komični kupleti, poje g. J. Ložar. 8. Po zaklad. Opereta v dveh dejanjih. Priredil F. S. Finžgar. Vstopnina: Sedeži 1 K, stojišča po 60 v. — Preplačila se hvaležno sprejemajo, ker je čisti dobiček namenjen v korist Rokodelskega doma v Ljubljani. K obilni udeležbi vljudno vabita odbora novomeškega in ljubljanskega katoliškega društva rokodelskih pomočnikov.

Kinematograf z električno razsvetljavo je v dvorani Čitalnice v Novem mestu ter bodo predstave vsaki dan od 28. maja do 3. junija ob 6. in 8. uri zvečer in sicer vsaki dan z novim sporedom.

Narnovejšo mesto — je postal trg Postojna. Cesar jo je z najvišjim odlokom dne 9. maja povzdignil v vrsto mest. Dolenjska metropola pozdravlja svojo notranjsko posestrimo.

„Slovenec“ poroča da je v Trstu 56 let stari vratar Ant. Mihalič iz Novega mesta nagloma na cesti umrl.

Gospodarske drobtine.

— **Zaprtija zaradi prasičje kuge.** Ta nevarna kužna bolezen, ki je prizadela že toliko škode naši Dolenjski, se je zopet zanesla v nekatere kraje, ki so vsled tega zaprti. Zaprtija je v krškem in kočevskem okraju. Kočevski okraj je čisto zaprt, v krškem okraju pa so zaprte občine Št. Jernej, Kostanjevica, Sv. Križ, Čatež in Cerklje, sami kraji, ki leže ob glavni cesti proti Brežicam. Kugo so zanesli prekupci.

— **Varujmo prasiče pred rudečico!** Edino izdatna pomoč proti tej kužni bolezi je varnostno cepljenje prasičev. Komur je tedaj na tem, da obvaruje svoje živali pred rudečico, naj pusti prasiče cepiti. To stori toliko lažje, ker so izkušnje s cepljenjem ugodne in ker dobijo dotični svinjerejci okškodnino za to cepljenje, ki znaša po 15 do 20 h pri prasiču. Sedaj je zadnji čas za tako cepljenje, zato se je nemudoma zglasiti pri županstvu oziroma pri kmetijski podružnici.

— **Mehke kosti pri prasutih.** Ta bolezen se imenuje tudi mehkostkostnost. Nastane pa vsled pomanjkanja apna v klaji, potem če se poklada preveč krompirja, če žival ne pride nič ven ali pa če se prehitro in preveč redi. Bolezen se pozna na tem, da praseta večidel ležijo in postanejo na zgibih odebelelih in sključenih nog. Praseta pri tem shušajo, ne žro, dobe tudi drisko in gredo k nič. Pokladanje klajnega apna (1 malo žlico na dan) in tečnega zrnja (ovsa ali ječmena) se nujno priporoča takim živalim. Razentega jih je spuščati ven na plano, da se zadostno izprehodijo. Če se bolezen shušja, je pomoč težka.

— **Zavrelo vino ali zavrelka** se letos lahko primeri v kleteh, kjer se ni vina pretočilo. Ker zgubi tako vino vso vrednost in je popolnoma izprijeno, nujno pozivljamo vse gospodarje, ki imajo morda svoja vina še na prvotnih drožeh, da ga čimprej pretočijo. Če manjka posode, naj si pa za prvo silo izposodijo posodo od sosedov. Zavrelka se sem in tja primeri našim gospodarjem in vendar se je ne varujejo in odlašajo vse preveč s pretakanjem vina.

— **Po vinogradih** se obeta zopet dobra vinska letina. Trte so nastavile mnogo zaroda, ki bo dal, če nas Bog varuje pred uimo, zopet obilo pridelka. Prvo žveplanje po vinogradih je gotovo in pričelo se je z vežnjo in s prvim škropljenjem.

— **Gosence po sadnem drevju** so letos močno škodovali. Posebno gosence prsteničarja so nastopile na posameznih drevesih v celih gručah in objedale liste in cvetje. Pridno obiranje in mastenje je največ zaleгло. Tudi zanaprej je treba to golazen z obiranjem in maščenjem zatirati.

— **Tečaj za zeleno cepljenje na Grmu.** Kmetijska šola na Grmu priredi v nedeljo 6. junija t. l. praktičen pouk o zelenem cepljenju in sicer dopoldne od 9. naprej na Grmu, in popoldne ob 3. na Trški gori v šolskem vinogradu. Vabimo ukazeljne mladeniče in gospodarje, da se mnogoštevilno udeležijo pouka. Udeležnikom se bodo pri tej priliki razdelili cepiči.

— **Rudninski superfosfat za ajdo.** V zadnjih letih so pokazale poskušnje, da je rudninski superfosfat zelo dobro gnojilo za ajdo. Naši gospodarji so se zaradi tega že močno lotili takega gnojenja. Lansko leto je podružnica v Novemestu oddala dva vagona superfosfata in tudi letos je že več kot dva vagona teh gnojil naročenih. 100 kg rudninskega superfosfata, ki ima 14 odstotkov fosforove kisline, stane v Ljubljani 8 K in ta množina zadostuje za 4 mernike posetve. Priporočamo tudi gospodarjem, ki še niso rabili tega gnojila, da ga poskusijo za ajdo. Treba je pa, da se takoj naroči pri podružnici.

— **Nasledki lanske suše** se močno poznajo na travnikih in na deteljščih. Na travnikih so enoletne rastline, ki se od leta do leta same zasejejo, močno izginile. Trpežne trave so pa tudi trpele in oslabele. Zaradi tega je letos ruša sploh redka in nizka. Le na gnojenih prostorih je rast ugodnejša. Mnogo škodovala le seveda tudi suša v aprilu in mrazno vreme pričetkom tega meseca. Ker je pričakovati v obče bolj slabo košnjo, bo krma zopet draga in je že sedaj poskočila v ceni. V teh razmerah je pričakovati, da se povzdigne tudi cena mleku.

— **Spričo pomanjkanja krme,** ki se nam letos obeta, bo kazalo sejati več zelene turšice po strnišču, kajti po slabi prvi košnji ne bo dosti otave. Saj tako uče izkušnje! Kdor more otavi gnojiti z razredčeno (z vodo stanjšano) gnojnico, naj gnoji ob deževnem vremenu otavi. Tako delajo tudi Švicarji in imajo seveda najlepše vspehe. Izpod svinjakov in iz govejih hlevov bi se lahko nabralo dosti gnojnice tudi pri nas, ako bi imeli gnojnične jame in tlakane staje.

— **Rudeča detelja** je letošnjo zimo sploh pognila, tako, da je ostal po teh njivah le njivski kopitnik. K sreči se seje med rudečo deteljo povsod pri nas ta trava, ki zimo dobro prestopa in daje v takih letih, ko gre detelja po zlu, še dokaj dobre košnje. Seme te trave naši gospodarji sami pridelujejo. V trgovini se ne dobi.

— **I. slovensko društvo perutninarjev in rejcev vseh malih domačih živali v Ljubljani** priredi v soboto dne 5. junija 1909 ob 8. uri zvečer v dvorani „Mestnega doma“ v Ljubljani javno predavanje o perutninarstvu, opremljeno z zanimivimi skioptiskimi podobami, ter drugi dan t. j. v nedeljo dne 6. junija 1909 ob polu 10. uri zjutraj v hotelu „Ilirija“, Kolodvorske ulice št. 22 v Ljubljani svoj III. redni občni zbor z običajnim vsopredom, poleg tega je še: Pogovor in odobritev pogojev za ustanovitev uzornih društvenih postaj ter pogojev glede umne reje malih domačih živali v istih. Ker bodeta predavanje in občni zbor velevažnega pomena za nadaljni uspešni razvoj prepotrebne, prvega in edinega slovenskega društva za perutninarstvo in malo živinorejo, vabi podpisani odbor vse č. člane društva in zanimance vse slovenske maloživinoreje, da se predavanja in občnega zbora tembolj zanesljivo udeležijo, ko jim je v to sedaj podana ugodna prilika, ker se je društvo ravno v boljšo priročnost svojim članom preselilo iz oddaljenega Tržiča v osrednje naše mile slovenske domovine, v — belo Ljubljano. Odbor.

Ameriški novičar.

Javna sodna prodaja se je vršila v New Yorku dne 29. aprila ostankov nekdanje „Prve hrvatske Banke“. Frank Zottinja. — Jugoslovanski rojaki morajo pač paziti, komu zapajajo denar.

„Glas Naroda“ poroča iz krajev, kjer je nekdanj misijonar naš slavn Baraga, nesreče. Marquette, Mich., 2. maja. Pričakovano, da se je na jezeru Superior povodom zadnjega groznega viharja pripetilo mnogo nesreč, so se žal vresničila. Med viharjem je velikansko valovje zaneslo jadranko George Nester na skalovje pri Huronskem otočju, severozapadno od tukajšnjega mesta. Ladija se je tam potopila in razbila, tako da se niti jeden mornar ni rešil. Na jadranki je bilo sedem mornarjev, katerih imena pa tukaj niso znana. Jadranka se je kljub groznemu viharju napotila s pomočjo vlačnega parnika od tukaj v Baraga, kjer bi iz nje prekricali blago na nek parnik. Kmalu po popoldnevu jo je valovje vrglo na skalovje. Nekoliko ložjih ladij je hitelo na pomoč ponesrečenej jadranki, toda vsled valovja so se morale vrniti, tako, da ni bilo mogoče rešiti nijednega mornarja. Jadranko je valovje v kratkem razbilo v komade in kmalo o njej ni bilo ničesar več videti.

Zastopnik družbe sv. Mohorja v Ameriki. „Glas Naroda“ poroča: Z avstrijskim parnikom Martha Washington je dospel 4. maja v našo luko naš koroški rojak Rev. George Trunk, katerega je poslala v Ameriko naša največja literarna družba sv. Mohorja v Celovcu, da prouči razmere med tuk. našim narodom in da potem spiše stvarni spis o razmerah, kakoršnje je našel med nami. Uglednemu rojaku, kateri se je takoj, ko je ostavil parnik, oglasil v našem uredništvu, želimo pred vsem iskren dobrodošel in zajedno izrekamo željo, da mu gredo rojaki vseh onih naših kolonij, katere bode obiskal, kolikor mogoče na roko in da mu podajo informacije, koje morajo biti pred vsem stvarne ne pa pristranski zavite, kakor se to žalibog čestokrat dogaja povodom obiska ljudi, ki prihajajo v Ameriko, da potem spišejo kak spis, čegar namen je podučiti rojake v starej domovini o tukajšnjih razmerah. Veseli nas, da je družba sv. Mohorja, katera je za vzdrževanje Slovenstva na Koroškem, kakor tudi drugod, dosegla neštevilno zaslug, prva med našimi slovstvenimi družbami, katera je poslala med ameriške Slovence svojega zastopnika. Istodobno pa izrekamo tudi popolno naše uverjenje in prepričanje, da bodo vsa poročila o ameriškem Slovenstvu stvarna, ne da bi se ozirala na strankarstvo, katero se žalibog v novejšem času skuša zanašati tudi med slovenske Američane. — Ker bode Rev. Trunk obiskal večino naših večjih naselbin, ga rojakom na zapadu kar najiskrenejše priporočamo.

Frontenac, Kansas. Rojakom naznanjam žalostno vest, da se je tukaj ustrelil naš rojak Ivan Račič, ki je imel jedva 21 let, doma iz Krškega na Kranjskem. Vzrok nesrečne mladeničeve smrti je dosedaj še nepoznan. V stari domovini ostavlja stariše in brate, tukaj pa enega strica. Pokojnik je bil član podpornega društva sv. Barbare št. 47 v Frontenac, Kans., katero ga je spremilo k zadnjemu počitku.

Smešnice.

(Časnikarska prijaznost.) Dopisovalec pošlje uredništvu svoje umotvore za list s pristavkom: „Ako Vam pa morda niso všeč moje smešnice in moji dopisi, prosim, kar vrzite jih v Vaš cenjeni koš!“

(V brivnici.) Gospod (k brivcu): „Brivec, kaj vidim? Vi pljujete na milo in mažete potem mene po obrazu.“ — Brivec: „To delam samo pri boljših ljudeh. Pri navadnih pljujem kar naravnost v obraz.“

Listnica uredništva:

Gg. dopisnikom: prihodnjič radi pomanjkanja prostora.

Tujci v Novem mestu.

Hotel Koklič: Rubbia K., Dollenc L., Volk V., Pletersky F., dr. Seemann C., Globočnik B., Bezenšek A., Hafaer L., Tauscz z soprogo, Petsche A. iz Ljubljane; Handl D., Grün S., Kohn H., Papanek J., Glaser M., Spira W., Soffer B., Pustovrh I., Ekel M. iz Dunaja; Sponner W., Schwartz F., Nedog F. iz Gradca; Kramer I. iz Isenhausen-a; Covič N. iz Kostanjevice; Osterman I. iz Deskovčevsi; Seebacher F. iz Semiča; gospa Klemenčič iz Straže; Magovac J. iz Metlike; Kohn O. iz Prage; Moises M. iz Koprenitz; Zagar J. iz Novega sela; E. baron Konza iz Črnomlja; Hrovat J. iz Maribora; Macconn C. iz Pocatky.

Hotel Pošta: Lovšin R. iz Ribnice; Janež M. iz Kočevja; Žitek U., Jurgič M. iz Št. Jurja; Stupica J., Pastovil V. iz Ljubljane; Smiljanič N. iz Suhorja; Sluga M. iz Št. Ruperta; Mitter J. iz Dunaja; Kambič F. iz Trebenj.

Hotel Jacaz: Železnikar I. iz Celja; Stern I. iz Dunaja.

Darovi za dijaško kuhinjo v Novem mestu.

Vlč. g. župnik A. Česaček 10 K. Vlč. g. kaplan Ant. Stenovec 5. Gospodnična Česaček 2 K. Kmetška posojilnica v Mirni peči 10 K. G. K. Barborič, trgovec, 10 K. Vesela družba v Brusnicah 12 K. Od igre 504 K. Dr. Jos. Marinko.

Loterijske številke.

TRST, 22. maja 31 77 8 85 6

Tržne cene v Novem mestu.

Imenovanje	Hektl. po		Imenovanje	Hektl. po	
	K	h		K	h
Šenica	21	46	Leča	—	—
Rž	18	21	Bob	9	76
Koruza	13	33	Ajda	11	71
Oves	9	76	Proso	13	—
Ječmen	11	04	Soršca	16	91
Krompir (mernik)	1	60	Lan	—	—
Fižol	11	71	Jajca po 9 za 40 vinarjev.	—	—
Grah	11	71			

Dražbeni oklic.

E 127/9

6

Po zahtevanju Mestne hranilnice v Novem mestu, zastopane po dr. Scheguli bo dne

2. junija 1909

dopoldne ob 10. uri pri spodaj oznamljeni sodnji v izbi šteč. 6 dražba zemljišč vl. št. 428, 366 kat. obč. Zajčji vrh, 219, 346, 363 kat. ob. Hrušca, 679, 776 in 1416 kat. obč. Cerove.

Nepremičninam, ki je prodati na dražbi so določene vrednosti na v zgorajšnjem vrstnem redu 2270 K, 220 K, 50 K, 115, 20 K, 100 K, 11 K, 400 K. Najmanjši ponudek znaša v zgorajšnjem vrstnem redu 1514 K, 147 K, 34 K, 77 K, 14 K, 67 K, 7 K, 267 K, pod temu zneskom se ne prodaje.

Dražbene pogoje in listine, ki se tičejo nepremičnine (zemljiško-knjižni izpisek, hipotekarni izpisek, izpisek iz katastra, cenitvene zapisnike itd.) smejo tisti, ki žele kupiti, pregledati pri spodaj oznamljeni sodnji v izbi št. 6 med opravičnimi urami.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglašiti pri sodnji najpozneje v dražbenem obroku pred začetkom dražbe, ker bi se sicer ne mogle razveljavljati glede nepremičnine same.

O nadaljnjih dogodkih dražbenega postopanja se obvestijo osebe, katere imajo sedaj na nepremičninah pravice ali bremena ali jih zadobe v teku dražbenega postopanja, tedaj samo z nabitkom pri sodnji, kadar niti ne stanujejo v okolišju spodaj oznamljenih sodnje niti ne imenujejo tej v sodnem kraju stanujočega pooblaščenca za vročbe.

C. kr. okrajna sodnja Rudolfovo, oddelek II.,

dne 22. aprila 1909.

(126)

Dve manjši vagi

ste naprodaj pri g. Ivani Grm v hiši g. Ane Dular, Novo mesto.

(132-0-1)

Lepa prodajalna

(98-3-4)

z vso opravo se da št. Vidu pri Zatičini takoj v najem v zraven župnijske cerkve. Lahko se dobi ob enem tudi stanovanje. Natančneje pri Iv. Končina, Gorenja vas pri Zatičini.

Pristni malinovec

iz hribskih malin, jako okusen, ima v veliki množini

**Iekarna Jos. Bergmann,
Rudolfovo.**

(129-10-1)

Naznanilo.

Ivan Sitar v zdravišču Toplice na Dolenjskem,

naznanja sl. občinstvu, da bode kakor vsa leta nazaj vozil tujce iz Straže-Toplice in nazaj na kolodvor po najnižjih cenah.

Cene vožnji so: „Omnibus“ za osebo 60 vin., kočija za eno do dve osebi 3 K, kočija za dve do tri osebe 4 K.

Vožnja v okolico pa po dogovoru.

Preskrbi tujcem stanovanja v zasebnih hišah, kakor tudi v gostilnah brezplačno kdor se nanj obrne. Dotični gostje, ki bodo pri njem stanovali, imajo vožnjo Straža-Toplice brezplačno.

Se uljudno priporoča

Ivan Sitar,

(128-4-1)

gostilničar in prevoznik tujcev.

Zahvala.

Prečastiti duhovščini in slavnemu občinstvu uljudno naznanjam, da sem svojo

pečarsko obrt

opustil ter se tem potom vsem p. n. naročnikom srčno zahvaljujem za izkazano mi zaupanje, ter prosim, da bi blagovolili, tudi nadalje mojega naslednika z obilimi naročili podpirati.

(130)

Z odličnim spoštovanjem

Iv. Appe.

Naznanilo.

Usojam si prečastiti duhovščini in slavnemu občinstvu naznaniti, da sem prevzel od g. Iv. Appe-ta

pečarsko obrt.

Priporočam se v izvrševanje vsakovrstnih lončenih izdelkov, štedilnih ognjišč in peči, priprostih in finejših v poljubnih barvah in vzorcih.

Delo solidno, in trpežno in po najnižji ceni.

(131-0-1)

Za obilna naročila se toplo priporoča

Josip Klemenčič, pečar, Kandija št. 51.

Na Brodu št. 2. dvajset minut od Novega mesta je na prodaj

zidana hiša

z dvema sobama, predsobo, kuhinjo, kletjo, tremi svinjaki in lepim sadnim vrtom in vrtom za domačo zelenjavo. Proda se prav po nizki ceni. Natančna pojasnila ravno tam.

(96-0-4)

Lapuh Franc.

Večjo množino

bukovih državnih navadnih pragov (švelarjev)

kupi podpisani v gozdu na stoječem proti gotovemu plačilu in plača bukove od 90 vin. do 150 K; hrastove pa od 260 do 360 K.

Ponudbe sprejema

(114-0-3)

Ivan Vintar v Straži.

Hiša s prodajalno

na najlepšem prostoru z vrtom, na križanju treh cest, je takoj na prodaj.

Kje pove uredništvo „Dol. Novic“.

(121-3-2)

Svoji k svojim!

Popolnoma varno naložen denar

Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico

reg. zadruga z neomejeno zavezo (69-0-9)

v lastnem domu v Kandiji

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obre- **4¹/₂ 0** na leto brez odbitka rentnega davka, stuje po **0** katerega sama iz svojega plačuje.

ESENCE fine kakovosti za takojšnje izvrstno izdelovanje vsakor-
šnih opojnih pijač, finih na-
miznih likerjev in specialitet
imam vedno v zalogi. — Poleg tega se dobi
pri **80%** **kisova kislina**,
kemično čista, za izdelovanje najfinjšega kisa.
Navodila in lepake pošljem brezplačno z vsako
pošiljativo. Ceniki brezplačno in pošt. prosto.

**Carl Phillip Pollak, Essenzenfabrik
PRAG, Mariengasse 18.**

(52-15-13) Zanesljivi, v stroki zvedeni zastopniki se iščejo.

Gg. kolesarji!

Podpisani naznanjam, da imam letos v zalogi vse kolesarske potrebščine, zlasti priporočam svojo bogato zalogo najboljših

pneumatikov

bo najnižji ceni. Za vsako pri meni kupljeno zračno cev ali gumijast plašč jamčim.

Za obilen obisk se priporoča

Franč Kenda,
Novo mesto, Glavni trg.

(97-3-3)

Ustanovljeno **IVAN SVETEC** Ustanovljeno
1899 brivec in vlasuljar 1899

izdeluje vsa vlasuljarska dela, kupuje zmešane in rezane **ŽENSKÉ LASE** po naj-
višji ceni. V zalogi ima vse toaletne stvari, posebno svetovno znani original
Bayrum tekočina proti izpadanju las in prhut, prhut izgine tekom enomesečne
vporabe popolnoma po njegovem navodilu. Pravi Amerikan-Petrol tudi preiskušeni
za rast pomladka las posebno pri otrocih. (11-24-14)

Neprecenljiv Nusiol, barvilo za lase in brade, prekaša vse dosedanje
iznajdbe, čudovit uspeh sedajnosti, neškodljiv, zdravniško preiskan.

Zraven tega priporoča svoj Brivski Salon, urejen z najnovejšimi kom-
forti, s hitro, čisto, dobro postrežbo želeč mnogobrojnega obiska.

Rudolfovo, Glavni trg. (Nasproti mestne hiše.)

Vsakovrstne slamnike

priporoča gospodom trgovcem in slavnemu občinstvu

Fran Cerar,

tovarna slamnikov v Stobu, pošta Domžale pri Ljubljani.

Cene nizke, postrežba točna, na zahtevo cenik
brezplačno. (103-6-4)

Svoji k svojim!

Pozor! Slovensko podjetje! Pozor!

Slavnemu občinstvu se priporoča dné 11. febr. 1909
na novo otvorjena velika manufakturna trgovina

FRANC SOUVAN sin

v stari Souvanovi hiši na Mestnem
trgu št. 22 v Ljubljani.

(50 43-13)

Razpis službe društvenega sluga.

Podpisani odbor Narodne Čitalnice v Novem mestu razpisuje
službo društvenega sluga z začetno letno plačo K 300.— v
slučaju usposobljenosti K 400.— ter še drugim postranskim za-
služkom, prostim stanovanjem, kurjavo in razsvetljavo. Društveni
sluga je zajedno tudi šolski sluga z letno plačo K 300.—. —
Službo je nastopiti s 1. julijem t. l.

Prosilci naj vložijo prošnje na odbor „Narodne Čitalnice“
najkasneje do 31. maja 1909. (113-3-3)

Za odbor Narodne Čitalnice v Novem mestu:

Dav. Majcen l. r.,
t. č. predsednik.

Fran Perdan l. r.,
t. č. tajnik.

Na prodaj je

(125-2-1)

hiša in gospodarsko poslopje.

V hiši se nahaja dobro idoča gostilna in
trgovina z mešanim blagom. Je za vsako obrt
pripravna in ima dosti prostora. Zraven spada
lep vrt za zelenjavo in sadni vrt ter velik travnik. — Več se
izve ravnotam pri Oroslov-u Springer-ju v Mirni peči.

Krompir

(116-3-3)

se vedno dobiva po 1 krono
mernik pri g. pl. Fichtenau.

V Bajnofu pri Rudolfovem

je na prodaj

(127-3-1)

par volov, par juncev,
tri telice in tri krave
tudi s teleti.

Steckenpferd lilijino mlečno milo

Najmilejše milo za kožo kakor tudi proti pegam!

(54-20-7)

Dobi se povsod!